

ÚJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztés és kiadás: Debreczen, Duna-utca 7. szám. — Telefon 4.2. szám. Hirdetési árak és szerzői vételnek fel.

I. évfolyam. 88. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hóra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hóra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Csütörtök, szeptember 12.

REPUBLIKÁNUS PÁRT.

Köztársasági párt alakult, amely magát egy kissé félrevalkodottan «Országos Köztársasági Párt»-nak nevezi. Ezen lehet mosolyogni, de magán a pártalakuláson nevetni nem szabad. Mosolyogni lehet azon, hogy a legöregebb magyar politikus köré mennyi politikai «fiatalság» gyülekezett a köztársasági párt megalakulásánál; mosolyogni lehet talán azon is, hogy amikor egyszakadás-bizonyítás van a magyar politikában és azt a kis Pótemkin-parlamentet sem tudják hamarosan fölépíteni, aminek a szervezőtét a politikai viharok annyira földalták, hogy minden politikától szaladni volna kedve az embernek: akkor, éppen akkor jönnek a magyar republikánusok a köztársasági programjukkal. És végül talán mosolyogni lehet talán azon a tényen is, hogy amikor nálunk már az egész politikai helyzet föl van forgatva és föl vannak forgatva az összes pártok is, amelyek ezt a helyzetet teremteték, akkor betoppan vidékről a fővárosba a legújabb párt, amely már a nevében a fölforgatás szándékát fejezi ki.

Mindenben valóban mosolyogni lehet, de nevetni nem szabad. Nem nevetéses az, hogy a tetszhalott országban még mindig lüktet hazafias érzés, és alkotni vágyó forró magyar vér, a melyből új eszmék, új tervek és új pártok születnek. És ezek az eszmék, tervek, alakulások mind csak azért kerülnek elő, mert nem halt ki még haz a küzdeni vágyó magyar faj, amely szeretné hazáját boldogabbnak látni.

A köztársasági párt szegényes kis bölcsője mellett nem is kell, nem is lehet véleményt mondan ierről a politikai újszülöttről. Ki tudja, lesz-e belőle valami, vagy — kis deszkakoporsóban teszük le a földre.

Semmiestre sem kinevetni, még csak nem is mosolyogni való az a tény, hogy megalakult a köztársasági párt. Mert nálunk a nemzeti erők holt tóhoz hasonlítanak, amelyet zöld hínár fed be, poshadttá és pusztítóvá téve a levegőt.

Tenni kell valamit, hogy az ország végre boldogabb legyen. Nem a köztársasági párttól várjuk ezt, de örülünk, hogy vannak még, akik új, radikális irányban tenni akarnak. Csak aztán be ne teljesüljön Lucifer mondása: «Minden újszülött Messiás csak később válik a szokott pimaszsá.»

Lukács a keresztesvitéz

Bécs jutalmaz. Vagy bucsuzik? Mit jelentsen a magas kitüntetés, a Szent István-rend híres nagykeresztje, amely a legönzőbb magyar szív fölött fog helyet foglalni. Istenem, a Bánffy Dezső hatalmas, széles, férfias, becsületes melle, a Wekerle Sándor erős bordái, amelyeket egykor szintén érdemeseknek talált Bécs arra, hogy a Szent István-rend nagykeresztjével legyenek ékesek? Hol van ettől a két nagyserü embertől Lukács László? Hol vannak az ő érdemei Széll Kálmánéitól? Hol vannak a nagyserü cselekedetek, amelyek emezeket igazán mindenki, még a nemzet szemében is méltókká tették a nagyserü kitüntetésre? A magyar politika viharos vizeinek bátor tengerészei voltak azok és emez itt gyáva kalóza, aki a viharok ellen Tiszát és a Bihar-gárdát uszította, aki csak elárulni és elalkudni tudott mindig. Bécsnek azonban mindenkor csak az eredmények voltak a fontosak. Lukács László azonban kincsekkel rakott hajókat rakott a felséges lábak elé. A Burg lakójai ilyenkor nem kíváncsiak; ott nem kérnek a kincsekről sem passzszust, sem utlevelet. Ott beraktározzák a kincseket és Lukács László a Szent István-rend nagy keresztjével fog feszelegni a családi tükr előtt, amelynek foncsora hiubb, mint Heron legszebb rózsája.

Ha a klerikalizmus érdekeit szolgálják, föl kellene lázadnunk a közel múlt eseményei ellen. Hiszen ugyanaz a férfiú, akinek miniszterelnöksége ellen két ország klérusa fogott egybe, ma egy kereszttel és egy pápai áldással terhesen fittet hány azoknak, akiknek éppen vallási aggodalmai voltak. Lukács László a keresztesvitéz, hiszen ha ez nem volna szomorú, mulatságosnak kellene mondan! És mindez Tiszta Istvánnak, a bigott kálvinista vezérnek íóvoltából! Hova lett volna Lukács László Tiszta István nélkül? Hova? Az első lépésnél futball-lapdaként repült volna vissza oda, ahol az ország ellentállásának lefőrsére megkapta a fölhatalmazást. Tiszából — és erről biztos tudomásunk van — két körülmény váltotta ki a Lukács iránt oly hosszú ideig szunnyadozó szimpátiát. Elsősorban látta, hogy nem olyan veszedelmes és radikális híve a választó jognak,

mint amely mértékben hosszú időn át gondosan híret kellette vöröszászlós mivoltának. Másodsorban pedig látta Tiszta azt is, hogy a katolikus klérus dühös fanatizmussal küzd Lukács ellen, aki álliberalizmusának leple alatt az egyháznak nem tetsző dolgokat művelt. Tiszából a fanatikus kálvinista és a demokratizmus örvénygő ellensége beszélt, amikor Lukács mellé állott. Nem tudjuk és nem is sejtjük, milyen áldozatok és milyen szolgálatok árán jutott el Lukács a pápai áldásig, de el tudjuk képzelni ezt akkor, amikor nyíltan állnak előttünk azok a tények, amelyek a Szent István-rend nagykeresztjét juttatták neki. Tiszta, a fanatikus kálvinista, minden esetre mélysegesen csalódott Lukács László vallási álliberalizmusában; — azonban mi ez a csalódás ahhoz képest, amelyben a nemzetnek lehet a mai napon része, amikor híre jött a bécsi ordónak?

Justh Gyula kegyelettel, a kitüntetés mely díszére való hivatkozással, letette titkos tanácsosi méltóságát, mert az ő becsületes, széles vállát rendőrlégény durva keze érintette. És ha ez így van, és ha Lukács Lászlóban épen maradt a királyhűségnek egyetlen szikrája, akkor terden csuszva, kanosszát járva kell letennie a felség lábai elé azt a kitüntetést, amely eddig nemcsak nagyserü államférfiak, de becsületes magyar hazafiak mellét ékesítette. Mert a rendőrlégényeket, akik a királyi titkos tanácsosait a magyar törvényhozás terméből kiréncigálták, ő uszította rá nemcsak a nemes férfiakra, de az ország legszentebbjére, a magyar alkotmányra is.

Vagy csak a királyi kegy leldozó napjának bucsusugara a kitüntetés? Lehet. Bucsuzó miniszterelnökök szoktak vele visszatérni az utolsó audienciáról. Talán épen gyengéd figyelmeztetés ez a nagykereszt Lukácsnak, hogy megtette kellemetlen kötelességét, most nyitva van a távozás útja. Talán az utilapu, talán a halottak szentsége. Ki tudja? Háttha Bécs ma már úgy gondolkozik, hogy le lehet vetni a keztyűt, amelylyel olyan dolgokat fogtunk meg, amelyeket tiszta kézzel nem lehet. A keztyű bepácolódott, le lehet vetni, szennyes ládába lehet dobni. Pucérjába vele!

De van még egy esnetőség. Evvel is számolni kell, mert ismétellen kísértett már ez a rém is. Háttha fenyegetés ez a kitüntetés az ellentálló ellenzékkel, az egységes nemzeti akartattal szemben? Bécs a fenyegetésekben sem volt fukar soha, de soha. Khuen jött a chlopi-i hadiparancsral, Tiszta István jött a golyó és akasztófa gyilkos jelszavaival. A történelem többi és régebbi borzalmaira nem is hivatkozunk, csak a közelmúlt kiemelkedő és durva veszkiáltása jut eszünkbe. És most harmadiknak jön Lukács László nagykeresztje? A Tiszta István két gyilkos szava, a golyó és akasztófa, nem lehetnek sikoltóbbak, mint ez a szelid és nemesnek tetsző szimbólum. A nyomor és szenvedés, a golyó és akasztófa sohasem vesztek és vesznek ki Bécs politikai szótárából. De kinek a zsarnoki gondolata lehetett ez a viréngyelven elmondott gyűszös fenyegetés?

A nemzet, a nép azonban eddig sem ijedt meg. Mindig megfelelt becsülettel, vitéz önállósággal. Lelki erejének nagyszerűségében megvédte jogait a bitorlókval szemben és mindig nagyot rugott a bécsi ügynőkön és keritőkön. Most sem következhetik más. Ha Tiszta durva és borzalmas fenyegetései belefulladtak egy nemzet hatalmas fölhéborodásába, akkor a Lukács-féle viréngyelves fenyegetést is hamarosan beletemetjük abba az óriási dögtemetőbe, ahol a nemzet ellen támadt gyalázatosok vannak elföldelve. És akkor Lukács, a keresztesvitéz, járhat büneit levezekelni ehhez a becstelen sírhoz.

Pénzügyi katasztrófa felé

Mindenki azt remélte, hogy aratás után, az ősz beálltával megszűnik a gyilkos pénzsűkség, mely ugy a fővárosban, mint a vidéken jónitélű kereskedők és iparosok százait, konsozidáltak tudott pénzintézeteket kergetett a romlásba. Ehelyett az Angol Bank felemelte a kamatlábat. A világ e vezér-pénzintézete tudvalevően néhány hónap előtt leszállította a kamatlábat, de akkor az Osztrák-Magyar Bank nemcsak hogy nem követte a példáját, de Pranger ur. a vezértitkár sőtét kassandrajósokkal figyelmeztette a tőkét, hogy ne mozz

duljon a Wertheim-szekrényből. — Képzhető ennél fogva, hogy miként fog viselkedni az Osztrák-Magyar Bank most, amikor Londonban a kamatlábat felemelték.

Brutális, gonosz és értelmetlen helyzet az, amelyben most Magyarország ipara és kereskedelme leledzik. A legjobb üzletekre és vállalatokra nincs pénz. Nagy aktív cégek, a legpontosabban fizetők csak azokat a váltókat nem prolongálják, amelyeket okvetlenül ki kell fizetni. Az építőipar csőd elé került. Tavaszra nem lesz bankpénzzel épülő ház, munkanélkül marad vagy natvanezer ember, akik az építőiparban dolgoznak. S mert nem lesz új ház, a házbérek mind magasabbra fognak szökni. — Nyomor és szenvedés fenyeget bennünket most, amikor jó termés van megöztünk. Most, amikor 46 millió mázsa búzával, 16 millió mázsa árpával, több tengeri és tizedfél millió mázsa több burgonya terméssel! És az élelmiszerek, a liszt, a hus, a cukor, gyümölcs nap-nap után mind drágábbak lesznek. Egy, az 1873-iki hasonló krach s ami ennél is rosszabb, egy szociális forradalom veti előre árnyékát.

S mindez Lukács és Tisza erőszakos politikája miatt. Amikor híre ment Európában a június 4-iki államcsínynek, a magyar értékek a külföldről megkezdtek a visszavándorlási utat. És tart ez a visszavándorlás ma is. A nyár Lukács bifang taktikája miatt nem hozta meg a békét, Európa tudja, hogy az ősszel megnyíló parlamenti szezon is a szuronyok jegyében fog lezajlani, a külföldi tőke bizalmatlansága Magyarország iránt mind nagyobb lesz s ma már egy milliárdnál többre tehető a visszavándorló magyar értékek összege. Ezért van a rettentő pénzülsőség.

Alávaló hazugság az a kormányparti állítás, hogy ezt az abnormis állapotot nálunk a nemzetközi helyzet okozta. Tessék elmenni Bécsbe, Berlinbe, Párisba, a pénzt ugyan ott sem kínálják fünek-fának, de olyan kalamitásokról, mint nálunk, szó sem lehet. Jól tudjuk, hogy a nemzetközi piacot a háborútól való félelem őríti meg. A háborútól, amely anélkül, hogy csepp pozitív jele volna, itt lóg a fejünk felett, láthatatlan gonosz mardár gyanánt. Am a bosnyák annexációs válság idején sokkal közelebb álltunk a háborúhoz, mint most, ilyen pénzkatasztrófáról akkor nem is álmodtunk.

Nagy nemzeti csapás ez a pénzülsőség és egyedül Lukács-Tisza szuronyos abszolutizmusa szabadította a nyakunkra.

Ha becsületes kormányunk lenne, ez már régen teljesítette volna kötelességét. A budapesti nagy bankok mind az állam lógószai, nem kellene más, csak egy energikus intelm és a bankok Wertheim-szekrényei megnyílnának a legsürgősebb pénzkereslet számára. De Lukács Lászlótól, aki az osztályországi igazgatóságából csöppent bele a miniszterelnöki székbe, ilyen becsületes, határozott lépést ne várjon senki. Ő nem mer kikezdeni a bankokkal, amelyek pénzt adtak és fognak adni a képviselőválasztásokra. Ő nem mozdítja meg az új-ját sem a külföldön elhelyezett magyar értékek visszavándorlása ellen. — Neki most sokkal fontosabb és sürgősebb dolga van: a fejét, azt az ártalmas, gonosz gondolatától hemzsegő fejét megmenteni. Már szétment a parancs az ország! Ésszes csendőrkerületeihez, hogy szeptember 15-ére kétezer csendőr legyen Budapesten, hogy minden ellenzéki képviselőre egy szakasz csendőr és rend-

őr jusson. A mandátumfosztást, a reakciós választói reformnak erőszakos uton való megszavaztatását kérszi elő a miniszterelnök ur s így nem csoda, hogy kisebb gondja is nagyobb annál, mi lesz a katasztrófa elé került magyar iparral és kereskedelemmel.

Harmadosztály gyorsvonatokon

Debreczent ismét mellőzték

Az október hó 1-én életelépő új vasúti menetrend legérdekesebb új sága a harmadosztályú kocsi járatása a gyorsvonatok egy részén. Egyelőre öt vonalon lesznek ilyen harmadosztályú kocsik: a budapest—zsolnain, a budapest—kolozsvári, a budapest—brassói és a budapest—bródin (ez utóbbi vonalnak a szabadka—bródi részén próbaképpen jártak már harmadosztályú gyorsvonati kocsik), végül megmarad a gyorsvonatu harmadosztályú budapest—győr—szombathelyi vonalon, ahol már próbálkoztak vele. Győrtől Sopronig járatott harmadosztályú kocsikat a győr—sopron—eberfurti vasút, mely ezt az intézkedését továbbra is fenntartja.

Az említett vonalakon egy-egy gyorsvonat-pérhez csatolnak egy-egy harmadosztályú kocsit a következő menetrend szerint:

1. Budapest—Zsolna 1404. sz., indul a nyugati pályaudvarról déli 12 óra 20 perckor; érkezik Budapestre mint 1403. sz. este 6 óra 20 perckor.
2. Budapest—Kolozsvár 504. sz., indul a nyugati pályaudvarról délután 2 óra 05 perckor, Budapestre érkezik mint 503. sz. délután 1 óra 50 perckor.
3. Budapest—Brassó 602. sz., indul a keleti pályaudvarról Arad—Tövisen át reggel 7 óra 05 perckor, érkezik mint 601. sz. a keleti pályaudvarra este 9 óra 20 perckor.
4. Budapest—Bród 1202. sz., indul a keleti pályaudvarról délután 2 óra 45 perckor, Budapestre érkezik mint 1201. sz. délután 1 óra 40 perckor.
5. Budapest—Győr—Szombathely Itt marad az eddigi gyorsvonatpár.

Az említett gyorsvonatokhoz egy négytengelyű harmadosztályú kocsit csatolnak, amelyben 72 ülés van. A harmadosztályú jeggyel, ha nem lenne hely ebben az osztályban, más osztályban helyet foglalni nem lehet, ellentétben azzal a szokással, mely a személyvonatoknál ilyen esetben fenn áll. A gyorsvonatok harmadik osztályának utasai nem mehetnek be az étkező kocsiba sem. Ha az egy kocsi kevésnek bizonyul, megszorítják, esetleg — amint a gyakorlat szükségessé teszi — kevesebb másodosztályú kocsit járatnak.

Letartóztatott nemzetközi tolvaj.

Pár nappal ezelőtt Starmüller Alajos barlalfalvi gőzmalomtulajdonosnak malmát feltörték s onnan több ezer korona értékű búzát s lisztet elloptak. A malomtulajdonos a betörésről jelentést tett a csendőrségen, ahol megindították a nyomozást, amelynek folyamán megállapították, hogy a betörést egy Miklós Grigor nevű oláhlegény követte el, aki a betörés elkövetése után Vitkára szökött. A barlalfalvi csendőrség a betörő szökéséről értesítette a vitkai csendőrséget, kérve, hogy Miklóst tartóztassák le, ami meg is történt.

Miklós a csendőrségen elmondta, hogy már évek óta lopásból, betörésből él. Járt Amerikában, Német-, Angol-, Franciaországban, s mindenütt lopásból tartotta fenn magát. A letartóztatott ember a csendőrségen dicselkedve mondotta el, hogy tagja a nemzetközi betörő bandának. A notárius nemzetközi betörőnél a csendőrség több ezer korona készpénzt és pénztári könyvet, továbbá egy briliáns gyűrűt, egy aranyláncot talált. Arra nézve azonban, hogy ezeket hol vette; nem akar adni semmiféle felvilágosítást. A csendőrségen azt hiszik, hogy Miklósnak része van abban a nagy rablásban, amelyet a napokban követek el Vámfaluban, ahol kirabolták a Faipari R. T. irodáját s onnan több ezer korona részvényt s 3000 korona készpénzt elloptak.

Miklóst kedden vasravezve beszélítették a szatmári királyi ügyészség fogházába. Morvay Károly vizsgálóbíró a nemzetközi betörőt még a del előtt folyamán kihallgatta. Miklós a csendőrök előtt tett vallomását megismételte a vizsgálóbíró előtt, többet azonban nem akart mondani.

— Nem mondom, hogy nem követtem el nagyobb szabású betöréseket, — mondta mosolyogva a vizsgálóbírónak. Hogy hol és mikor «müködttem», nem mondom meg, nyomonkövethető.

A kihallgatás után a vizsgálóbíró Miklós előtt kihirdette az előzetes letartóztatást elrendelő végzést, amit egykedvűen vett tudomásul.

Bankhivatalnok és varrólány.

Szerelmi tragikomédia.

Elegáns, snéjdig fiú a bankhivatalnok. Már sok kalandja volt a saját bevallása szerint, de még ilyen groteszk és komoly következményű helyzetet talán maga sem tudott elképzelni míg vele meg nem történt.

Már szájról-szájra jár az eset a debreczeni társaságokban, de eddig senki lapokban szövé nem tette. Mi sem említtünk neveket, csak a szerezvényeket.

Egy májusi verőfényes napon a bankhivatalnok észrevett egy elegánsan öltözködött fiatal leányt idősebb nővel sétálni. Alig nézte meg. Csak egy futó pillantást vetett rá. Nem kalandkeresésből, hanem pusztán meg-

A kis lány azonban — nevezzük ezután Irénnek — valami jelnek, vagy bizalmas tekintetnek fogta fel a bankfiú nézését és ahányszor szembe jött vele, mindig csipősen, ingerlően a szeme közé nézett.

Több nem kell egy fiatalosan szép fénynek, mint egy pár ilyen kacintgatás s rögtön megvan a barátság. A leány által helyeselt megértett jellel tudomására adta Irénnek, hogy idősebb társnőjétől váljon el, mert szeretne vele négy szemközti beszélni.

Irénke tehát valami kitogéssal szelnek eresztette barátnőjét, ő maga pedig a Nagyerdő felé tartott. A bankhivatalnok természetesen utána.

Egy mozikép gyorsaságával peregetek ezután az események. Megtudta, hogy Irénke varrólány egy jövevű debreczeni szabónőnél, öreg édesanyjával lakik egyedül egy szobában, tehát hozzá nem lehet feljárni. A bankhivatalnok is felcsapott hősszerelmesnek, megmondta nevét, sőt még névjegyével is megajándékozta, ráírva lakásának címét, szíval ellátta minden-

Idáig egész sablonos és hétköznemű szükséges adattal.

napi a történet. Most jön a tragikus fordulat.

A varrólány komolyan beleszeretett a bankhivatalnokba. A lakására állandóan feljőrogatott. De a bankfiú lassan megunt a látogatásokat. Terhére kezdett lenni a viszony, hiszen Irénke többször megeltette, hogy a bank nagy boltosatos ablakán in- tegetett neki. Elhatározta, hogy mielőtt felmenne lakásába, mindig tudakozódik a házmesternél előbb, vajjon Irénke lakásában van-e? Ha véletlenül várakozott volna rá, úgy önközzel szállódába ment, csak hogy kikerülje a személyes találkozást.

Ezt nem bírta ki sokáig. Sőt éppen ez okból el is költözött onnan. De hasztalan, mert Irénke árnyék- ként követte mindenüvé. Ez így nem lehet tovább, goncolta s most már kereste az alkalmat a végleges szakításra s egy utolsó szóra.

Vasárnapi napon történt. A varrólány úgy viselkedett, mint egy hisztérika, a bankhivatalnok már azon volt, hogy orvosért fusson. Irénke villogó szemekkel és pattogó tüllel kijelentette, hogyha el nem veszi öt feleségül — lelvi. — Miért csábított el? — kérdezte indignálódva, hivatalnok ellent sem mert mondani, de beleegyező szavát sem adta, hanem kérte Irénkét, hogy fadjon el hozzá két hét múlva, addig elintézt mindent a szüleivel.

Két ut állott ezután a bankfiú előtt. Vagy a rendőrség oltalmát kéri, vagy elhelyeztetni magát tüstént Debreczenből. Az első nem mindig sikerül s különben is hosszas vexaturának van kitéve, míg a másik kegyelmes és elérhető vele a kívánt cél. Az utóbbi eshetőséget választotta. N. városban szerzett magának helyet, az itteni bankból kilépett és e hó elején elutazott az új állomásra. Irénke pedig egyelőre varrótüvel szurkálhatja nyomát.

Modern és a legjobb
Villamos
berendezések
rendelje meg
FÖLDVÁRI-nál
üzleti telefon 168
gyári telefon 816.
Tanuló felvételi k.

Borzalmas szerencsétlenség az Egyház-téren.

Összedől épület.

Két halott és számos sebesült.

Debreczen egy pár év óta rohamosan épül. Egyre-másra építik a szebbnél-szebb monumentális épületeket, melyekre bizonyára a kellő felügyeletet gyakorolja a mérnöki hivatal. Épen azért rendkívül csodáljuk, hogy megtörténhetett az a borzalmas, óriási szerencsétlenség, mely ma délután az Egyház-tér 13. száma alatt történt, ahol Bisotka István építész építi a mozinak szánt épületet.

Erről a borzasztó, minden ízében idegrázó szerencsétlenségről a következő tudósításunk számol be:

Inog az épület.

Ugy délután fel 3 óra lehetett, mikor az épület szélén egy Tecc Lipót nevű 38 éves napszámos a kútnál vizet akart inni, mikor észrevette, hogyh ullni kezd a vakolat. Ugyan csak Balla József pallér is észrevette ezt és azonnal elkiáltotta magát: — Emberek, meneküljétek!... — Inog az épület!

Aki csak tehette, rohant kifelé a mozinak szánt hatalmas épületből.

A szerencsétlenség.

Alighogy a szegény remült munkások kimenekültek a veszedelmes helyről, az egész hatalmas alkotmány ászonyu recsegéssel, óriási robajjal beomlott.

Óriási pánik keletkezett erre. Az emberek remültlen szaládgáltak észsze-vissza, míg valakinek eszébe jutott, hogy a mentőket és a rendőrséget értesítse. Sőt a tűzoltókat is értesítették.

A beomlott épületrész alól pedig borzasztó jajgatás és segítségkiáltás reszketette meg a levegőt...

A szerencsétlenség helye.

Borzasztó látványt nyújtott a szerencsétlenség színhelye. A mozinak szánt része a hatalmas háromemeletes épületnek egészen elvált az utcai lakóépülettől és a sok törmelék, gerenda és tégladarabok közül égfelé meredezve, vagy pedig lekonyulva kilátszottak a betontetőzetet összetartó vékony vashuzalok.

A szerencsétlenség hírére óriási néptömeg csődült össze a beomlott épület előtt és borzadva hallgatták a szerencsétlen munkások és munkesleányok jajveszékelését, kik kétségbeesve keresték hozzátartozóikat.

Megfőttek a mentők és tűzoltók.

Délután 2 egynegyed óra lehetett, mikor szerkesztőségünkbe feldúlt arcú, izgatottan berontott egy szomszédunkban lakó urileány és kétségbeesve kiáltozta:

— Jaj!... A mentőket értesíteni... összedől a szomszéd ház!... Persze óriási riadalmat keltett ez a hír szerkesztőségünkben és azonnal telefonáltunk a mentőknek:

— Kérem, jöjjenek rögtön: a Bisotka-ház összedől az Egyház-téren!

A mentők és a tűzoltók azonnal ott termettek a helyszínen és hozzáfogtak a mentési munkálatokhoz.

A mentők először is a könnyekben sérült munkásokat részesítették első segélyben, a derék tűzoltók pedig a romok eltakarításához láttak.

Megjelent a helyszínen a rendőrség részéről Rostás István rendőr-főkapitány, Ozory István r.- kapitány és Budaházy Dezső ügyeletes rendőrfőkapitány vezetése alatt nagyszámú rendőrségi rendőrség.

Az építész felolvastatta a munkások névsorát és ekkor kitűnt, hogy két munkás hiányzik.

Nagynehezen sikerült felfedezni, hogy körülbelül hol lehetnek és azonnal hozzáfogtak a kimentésükhöz.

Hosszas, erőfeszítő munka után sikerült végre az egyik munkást, névszerint Fliener Rezsőt a romok alól kiásni.

Csak hogy már ekkor szegény munkásban nem volt élet. A lezuhant törmelék a fejét teljesen összeroncsolta, úgy hogy szinte felismerhetetlen volt. A szó szoros értelmében teljesen összelapul.

A mentők egy hordágyon elszállították és nekiláttak a derék tűzoltók, Publig Ernő főparancsnok vezetésével a másik élve eltemetett munkás kiásásához.

Ezt a szegény munkásfiút, névszerint Lelesz Imre 18 éves napszámost még mindeddig nem sikerült megtalálni. Szegény bizonyára már ő is halott. Még most is — e sorok írása közben — lázasan keresik.

Az összeomlás híre.

Az összeomlás híre futófényként terjedt el a városban és mindenfelől izgatottan siettek az emberek a szerencsétlenség színhelyére. Beléthatatlan tömeg hullámzott a pár pillanattal előbb még oly csendes volt.

A rendőrség kordont vont és erélyes intézkedést tett, hogy az épület közelébe senki se juthasson, mert télni lehetett esetleges újabb szerencsétlenségtől.

A szerencsétlenség oka.

A szerencsétlenség okáról Bisotka István építész a következő felvilágosítást adta:

— A mozihelyiségnek ma délután volt a terhelési próbája. Háromszáz kilogrammal volt megterhelve a vasbeton tetőzet.

Ma délután — hogy, hogy nem —

három munkás felment erre a tetőzetre aludni és közben történt a katasztrófa. Alighanem az esőzés folytán egy kicsit meglazulhatott a tetőzet és az összekötő sodronyok nem bírták el a nagy terhet.

A munkások mind kimenekültek a helyiség alól, csak az a három munkás — kik ott fenn pihentek a tetőzet alá, és pedig olyan szerencsétlenül, hogy kettő közülük — Fliener Rezső és Lelesz Imre napszámosok — azonnal meghaltak. A harmadik, Valentinovics olasz napszámos pedig súlyosan megsebesült.

Az orra és a szája majdnem teljesen levált. A mentők a közköznézbe szállították.

Néhány szó a katasztrófához.

Végül néhány szavunk lenne nekünk is a katasztrófához.

Ereélyesen tiltakozunk az ellen, hogy esetleg újra felépítsék a beomlott moziépületet. Mert az úgy közbiztonsági, mint tűzrendészeti szempontból a legnagyobb veszéllyel járna. Mert tessék elképzelni, mi lett volna akkor, ha a beomlás akkor történik, mikor a kész moziban esetleg ezerre menő közönség lett volna? Micsoda óriási, világraszóló katasztrófa lett volna ebből? Hát így vigyáznak Debreczenben az emberek életére?

Az is ajánlatos volna, ha a beomlott mozihelyiség mögött levő háromemeletes épületrészt is lebontanák, — mert ez is óriási veszéllyel fenyegeti a szomszédos házak lakóit. — Ugyanis szinte észrevehetőleg ferdén áll.

Holnapi számunkban a bővebb részleteket is hozzuk.

HIREK.

— **Ujév az izraelitáknál.** Izraelita polgártársaink egyik legnagyobb ünnepe, a Roshasonoh (ujesztendő) ma este köszönt be. A kétnapos ujév ünnepe istentisztelettel kezdődik. Ez új évvel 5673-ik évbe lép az izraelita időszámítás. Izraelita polgártársainknak boldog ujesztendőt kívánunk!

— **Panasz egy pénzügynök ellen.** Id. Papp János, ki a Vigkedvű Mihály-utca 4. szám alatt lakik, panaszt tett egy H. I. nevű pénzügynök ellen, aki azon ürügy alatt, hogy neki 15.000 korona kölcsönt kieszközöl egy budapesti pénzügyintézetnél, még május hóban felettt tőle 30 korona előleget, a kölcsönt azonban még mai napig sem eszközölte ki. A rendőrség a nyomozást megindította.

— **A hatmillió utolsó részlete.** Debreczen városa függőkölcsönét tudvalevőleg fizetésekre fordította, de a legnagyobb részt kamatozó betétként helyezte el. Még 300.000 korona maradt fenn, amelyet most több kisebb, de teljes garanciát és jó kamatot nyújtó debreczeni bank között osztották fel.

— **Izraelita istentisztelet.** A debreczeni izraelita hitközség előjárósága a következőkről értesíti a hitközség tagjait: E hó 11-én beáll Roshasonoh ünnep alkalmából a Deák Ferencz-utcai izraelita templomban az istentisztelet következő időben fog kezdődni: szerdán este 6 órakor, csütörtökön délelőtt 6 órakor, délután egynegyed 4 és este egynegyed 7 órakor; péntek délelőtt 6 órakor és délután háromnegyed 6 órakor. Köznapokon további rendelkezésig reggel 5 órakor és este 6 órakor.

— **Keresnek egy gazdag árvát.** Nem mindennapi eset foglalkoztatja jelenleg Nagyvárad város arvaszékét és a rendőrséget. Az eset maga igen egyszerű. Nagykövét lett egy nagyváradai árva leány és most keresik a lakását. Az ilyen eset mindennapos. Nem is szoktak sokat tördni vele a hivatalok, azonban a most keresett nagykövétá vált árva mögött 61.480 korona és 37 fillér örökség is van. Ezt a pénzt csakis az örökös Grósz Amália Antonia veheti fel. Az arvaszéken annak rendje és módja szerint Grósz Amáliát, mikor a 24-ik életévét elérte, nagykörovának jelentették ki, s egyidejűleg ki is utalták a pénzt. A gyámpénztárban mindennap várják, hogy jelentkezzék a gazdag árva a nehéz ezresekért, azonban hiába várják. A Grósz Amália nevére teladott értesítés visszaérkezett azzal, hogy: «Cimzett ismeretlen.» Az arvaszék végre a rendőrséghez folyamodott és tegnap arra kérte a hatóságot, hogy kutassa fel Grósz Amáliát. Ha az illető nem fog jelentkezni a pénzéért, úgy az adóhivatalnál fogják letétként kezelni anélkül, hogy kamatot hozna. Egyé v mulva a kincstárnak utalják át a pénzt. Nagyváradon most nagy érdeklődéssel várják a fejleményeket, és roppant kíváncsiak rá, hogy kiaz a gazdag örökös, aki egyáltalán nem tördök az ezresekkel és rendőrral kell kényszeríteni azok felvételére.

— **Havazás szeptemberben.** A tengeremlék helységeiben télies időjárás uralkodik. Horvátországból, Serajevóból hazatérők beszélnek, hogy a hegyek között havazott és szeptember elején téli tájképpen gyönyörködhetnek. Szombaton a közeli Delnicében is havazott és itt két napja hideg eső esik. A tengeren sirokko gátolja a közlekedést. A pelagose-gőzös, mely Dalmáciába akart utazni, tegnap befutott a kikötőbe és itt megvárja a vihar lecsillapultát.

— **A délmagyarországi hadgyakorlatok.** Hétfőn volt Szeged és Tápé között a nagygyakorlatok első nagy ütközete, mely az egész nagygyakorlatok kimenetelére döntő lehet. Az első ütközetben az összes legmodernebb technikai felszereléssel vettek részt. Autómobilok, monitorok, repülőgépek és gépfegyverek jöttek működésbe. A vörös hadtest átkelt a Tiszán s Mezöhegyes irányába előrenyomult, hogy az ott összpontosított ellenséggel métközze. A Tisza partján ezrekre menő tömeg nézte végig a hadgyakorlatokat.

— **Aki gyermekét a vonaton felejté.** A feledékenység netovábbjáról írnak Ujverbászról. Egy vidéki szerb asszony utazott Ujverbászban át Kuléra öthónapos csecsemőjével. Ujverbászban hatalmas csomagokkal szállt le a vonatról, hogy a zombori vonatra szálljon át. A nagy hatalmas csomag közepette azonban megfeledkezett gyermekéről, azt a kocsiban felejtette, s így a csecsemő mint kézipodgyász utazott tovább Szabadka felé. Csak egy kerek negyedóra múltán vette észre az anyja gyermekének az eltűnését. Sirva szaladt az állomáshoz és panasolta el neki baját. A jószívű főnök azonnal telefonált Bácsfeketehegyre, hogy a gyermek önkéntelen utazását szakítsák félbe. A reklamációnak meglelt az eredménye és másfél órával később, a legközelebbi vonat visszahozta a kálausz karján. A kised nyakában egy cédulácska volt akasztva a következő felirással: «Talált tárgy.» És az a fő, utközben a csecsemőt valamelyik utazó, jószívű anyja meg is szoptatta.

A szerkesztésért felelős Voith György.

Minden szó egyszeri beiktatása **5 fillér**.
Vastagabb betűvel **10 (tiz) fillér**

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozdásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. — Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szelvény száma kéreik.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidéki apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető.

HA NINCSEK PÉNZE és szüksége van vaszon, szalteriő, szövet és csikke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi, fiú öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva nagyon olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Homok és kavicsbeszerzés.

Szamos folyamból kotrógéppel termelt és tisztára mosott, iszapmentes **homok** és **kavics** előnyös árban állandóan raktárról kapható **Osztreicher Tóbiásnál Szatmáron.**

Tisztviselőnek ajánlkozok egy több nyelvet beszélő urasszony. Irodai teendőiben és gépirásban jártas. Cím a kiadóban.

Barna, csinosnak ísmert igazi ur-ember, ki teljesen független, oly tisztamultu fiatal, csinos, szőke

Nyugdíjas ember pénzbeszedőül felvétetik cím a kiadóhivatalban.

CS.NOSAN butorozott különbejáratu utcai szoba villanyvilágítással kiadó Vörösmarty-u. 1.

BUTOROKAT könyhaberendezéseket raktáron tart Bálint József-asztalos (Csapó) Berek-utca.

OLCSÓ és jó órák, ékszer legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Adam órás és ékszerész-nél Debrecen, Hunyadi utca 12. Ugyanott órajavítások legolcsóbban eszközöltenek.

Schampan ruhás fiatalember, ki vasárnap este azon bájos kis hölgyet órák hosszában át nézte, kéri, ismeretség lehetséges-e. Válasza kiadóba «Hü fehér rózsá» jellegére.

Lépcsőházi különbejáratu utcai butorozott szoba villanyvilágítással kiadó, Darabos-utca 7.

Kissebb különbejáratu butorozott szoba villanyvilágítással olcsón kiadó. Darabos-utca 7. a háztulajdonosnál.

KIADO Csapó-utca 93 számú ház egész udvarral 33 méter utcai fronttal barmint üres tel. 1200 korona évi bérlet.

PÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árban kaphatók Horvitz Zsigmond papíráru üzletében, Piac-Csapó-utca sarkán.

Azonnali belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefékötő munkásnőt, aki szépen szurkolni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazása azonnali belépéssel. Elvörös-utca 64.

biztosítva. Címem: Benedekfy Béla kefékötő mester. Zilah, Szilagy-megye.

Vizvezeték, csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak, évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15.

Horovitz Zsigmond modern nyomdája

Alapított 1901-ben.

DEBRECZEN, Darabos-utca 7.

Alapított 1901-ben.

Telefon
412.

Olvassa az
„UJ DEBRECZEN“
független politikai
napilapot.

Hirdessen az
„UJ DEBRECZEN“
független politikai
napi apban.

Villamos üzemre berendezett nyomdájában készít: mindennemű irodalmi művet, folyóiratot, kereskedelmi és ügyvédi nyomtatványt, üzleti könyvet, névjegyet, esketési, eljegyzési, gyűlési és báli meghívót, röplapot, feltűnő falragaszt, üzleti körlevelet, árjegyzéket, részvényt, gyászjelentést, ugyszintén bármilyen könyvnyomdai munkát szolid árban, gyorsan s a legmodernebb kivitelben.

AZ „UJ DEBRECZEN“
független politikai napilap kiadóhivatala.